

మత్తయి: “రాజుకు సంబంధించిన సువార్త”

ఆదికాండము మొదలుకొని మలాకీ గ్రంథముతో ముగియుచున్న పాత నిబంధన యందంతటను, రానైయున్న రాజు మరియు దేవుని రాజ్యమును గూర్చిన ఇత్తివృత్తము ముందుగానే తెలియజెప్పబడింది (ఆదికాండము 3:15; 49:10; 2 సమూయేలు 7:16; కీర్తనలు 2:6-8; మలాకీ 3:1). రాజు మానవ స్వభావము మరియు, దైవిక లక్షణములును గలవాడై యుండునని ప్రవక్తలు ప్రవచించారు (యెషయా 7:14; 9:6, 7; దానియేలు 7:13, 14). “ఇశ్రాయేలుకు రాజైన యెహోవా మీ మధ్య ఉన్నాడు” అని జెఫ్తా చెప్పుచున్నాడు (జెఫ్తా 3:15). ఆయన “నీతిపరుడును రక్షణగలవాడనై,” యుండుననియు, అంత్యమందు ఆయన వచ్చినప్పుడు భూలోకమందుండు ప్రతి కుటుంబము ఆయనను ఆరాధించును (జెకర్యా 9:9; 14:17). వారు ప్రవచించిన దానిని వీరిలో ఏ ఒక్కరును సంపూర్ణముగా అవగాహన చేసుకొనలేదని పేతురు మనకు గుర్తుచేయుచున్నాడు (1 పేతురు 1:10, 11).

ఈ రాజు యొక్క సంపూర్ణ గుర్తింపు మరియు స్వభావము నాలుగు సువార్తలలో నివేదింపబడియున్నది. మత్తయి సువార్త, క్రొత్త నిబంధన పుస్తకముల అమెరికాలోని తొలి రచన, వీటిలో మొట్టమొదటి సువార్త కథనమని ఆది పండితులచేత చేత గర్తింపబడి యున్నది.¹ ఏదిఏమైనా, మార్కు రాసిన సువార్త మొదట రాయబడినదని, అసంఖ్యాకులైన ఆధునిక పండితులు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

మత్తయి, మార్కు మరియు లూకా సువార్తలు (“సంగ్రహ సువార్తలు”) చాలా వరకు అనేక సందర్భాల్లో ఒకే విధముగా ఉన్నవను వాస్తవము సాహిత్యాధారితము మరియు అవి గ్రంథస్థం చేయబడిన వరుస క్రమము గూర్చి సందేహాత్మక ప్రశ్నలను లేవదీయుచున్నది. ఈ సమస్య సాధారణంగా సమదృక్పథ సమస్య అని పిలువబడినది. కాబట్టి, భాషాపరమైన అధ్యయనముల ఆధారంగా, మార్కు సువార్తయే మొదట రాయబడినదని తెలిసికొనుటతో క్రొత్త నిబంధన పాండిత్య వాదములు సంతృప్తిచెందినవి. ఈ దృష్టికోణమంతా సంపూర్ణంగా మార్కు మత్తయి మరియు లూకా రాసిన సువార్తల మధ్య గల పరస్పర సంబంధములను అధ్యయనము చేయుట మీద ఆధారపడి యున్నది. మత్తయి, మార్కు లూకా మరియు యోహాను మన కొరకు ఈ నాలుగు సువార్తలను రచించునట్లు, పరిశుద్ధాత్మ దేవుడు వారిని ఎలా నడిపించాడో మనకు కచ్చితంగా తెలియదు. బహుశా వారు ఒకరిపై మరొకరు ఆధారపడియుండవచ్చును ఒక వేళ, సమాచారముల నిమిత్తము ఉమ్మడి వనరులను ఉపయోగించారేమో, లేదా, ఈ రెండు పనులు చేసియుండవచ్చును. కేవలము భాషాపరమైన అధ్యయనముల ఆధారంగానే యేసు విషయంలో ఏ సువార్త మొదట రచింపబడినదో మనమొక సరైన అంగీకారమునకు రాగలమను హామీ లేదు.²

ఒక విధంగా చూచినట్లయితే, దేవుడు మనకు నాలుగు సువార్తలనియ్యలేదు అయిన నాలుగు వేవేరు దృష్టికోణాల్లో నివేదింపబడియున్న ఒక్కటే సువార్త సందేశము నిచ్చాడు. “సువార్త” అను తెలుగు పదమునకు సరిపడు గ్రీకు పదము (euangelion), క్రీస్తు ఈ

లోకమునకు వచ్చినప్పుడు ఆయన సమస్త మానవాళికిని అనుగ్రహించుటకు తనతో కూడ తీసుకొనివచ్చిన రక్షణ సువార్తమానమును వర్ణించుటకు క్రొత్త నిబంధనలో మొట్టమొదటిసారి వాడబడినది. బహుశా, ఆయన నివేదించిన సువార్తమానములోని మొదటి వాక్యములో మార్పు ఉపయోగించిన సువార్త అను పదమే అటుతరువాత క్రీస్తు జీవితము గూర్చిన మిగిలిన మూడు రికార్డులకు ఒక శీర్షికగా మారియుండవచ్చును.

మత్తయి రచించిన సువార్తను “రాజుకు సంబంధించిన సువార్తగా” పరిగణింపవచ్చును. ఏలయనగా, అది నజరేయుడగు యేసును ఈ లోకమునకు వచ్చిన రాజుగా నివేదించుచున్నది. “రాజ్యము” (*basileia*) అను పదము క్రొత్త నిబంధనలో 162 సార్లు (ఆంగ్లములో) కనిపించును.³ దానిని నానా విధ రూపాలలో, ఈ పదము మత్తయి రచించిన సువార్తలో మాత్రమే (ఆంగ్లములో) 55 పర్యాయములు వాడబడింది. “పరలోక రాజ్యము” అను పదము రూపములో, ఈ పదము మత్తయి రచించిన సువార్తలో మాత్రమే విశిష్టమైన ఒక పదమై యున్నది, ఈ పదము 32 సార్లు కనిపించును.⁴ ఇతర సువార్తల నివేదికలలో “దేవుని రాజ్యము” అను పదము తరచుగా వాడబడుచున్నప్పటికిని, అది మత్తయి సువార్తలో 4 సార్లు మాత్రమే వాడబడినది. క్రొత్త నిబంధనలో యేసు, “రాజు” అని కనీసము 35 సార్లు ప్రస్తావింపబడినాడు, ఆయన “పరిపాలన” కనీసము 6 సార్లు పేర్కొనబడింది. మత్తయి సువార్తలో ఆయన 32 సార్లు ప్రభువుగా (*kurios*) కూడ సూచింపబడినాడు. “ఒక సభ,” “ఒక సంఘ సమూహము,” లేక “ప్రత్యేకముగా నుండవలెనని నవాలూ చేయబడుచు పిలువబడిన ఒక ప్రజా గుంపు” అని అర్థమిచ్చు సంఘము (*ekklēsia*) అను పదమును మత్తయి మాత్రమే ఉపయోగించాడు (మత్తయి 16:18; 18:17). ఈ పదము అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథంలోను, పత్రికలలోను తరుచుగా వాడబడింది, కానీ ఈ పుస్తకములలో “రాజ్యము” అను పదము అరుదుగా వాడబడినది.

దేవునిని పరోక్షముగా తండ్రి అని సూచించు ప్రస్తావనలు తరుచుగా మత్తయి రాసిన సువార్తలో కనిపించును. యేసును గూర్చి ప్రస్తావించినప్పుడు, “దేవుని కుమారుడు” అని 7 సార్లు కనబడును. నిర్దిష్టమైన ఈ బిరుదును గూర్చి ఆర్. టి. ప్రాస్ నలుగురు ప్రసంగీకుల జాబితా ఒకటి ఇచ్చాడు:

సాధారణంగా ... ఆయన దేవుని కుమారుడను విషయము తన సొంత మాటల్లో కాదు, కానీ ఆయన గూర్చి చెప్పుకొనబడిన మాటల్లో కనిపించుచున్నది, ఆ మాటలు దేవుడు తానే పలికినా (మత్తయి 3:17; 17:5), దేవుని స్వరమును ప్రతిధ్వనించుచు సాతాను పలికినా (4:3, 6), వాటి అలౌకికమైన తెలివినబట్టి దయ్యాల పలికినా (8:29), లేక ఆయనను గూర్చి వారి అవగాహన అంతకంతకు అధికముగుచుండు కొలది శిష్యులు పలికినా (14:33; 16:16, 17) అట్టి భాష ప్రయోగింపబడినది.⁵

ఇదే సువార్తలో “మనుష్యకుమారుడు” అని 31 సార్లు ప్రస్తావింపబడిన పదము, యేసు యొక్క స్వయం ప్రాయోజిత పదవిగా కనిపించుచున్నది. పాత నిబంధనలో, ఈ పదము తరుచుగా ఒకరి మానవీయతను (యెహెజ్కేలు) నొక్కివక్కాణించుచున్నది, కాని ప్రపంచనాత్యకమైన దర్శనములో కూడ ఈ పదము కనిపించును (దానియేలు 7:13, 14), అక్కడ మనుష్యకుమారుని పోలిన ఒకడు మేఘములపై వచ్చి ఆ ప్రాచీన కాలమునుండి ఉన్న శాశ్వతమైన ఒక రాజ్యమును స్వీకరించుచున్నాడు.

రచయిత మరియు రచన పేరు

రచయిత పేరు ఈ సువార్త గ్రంథ పాఠము లోపల సుస్పష్టముగా పేర్కొనబడలేదు. ఏది ఏమైనా, రెండవ శతాబ్దము తొలి రోజుల్లో ఈ పుస్తకము మత్తయి రాసిన సువార్త అని పేరు గాంచి యుండినది. మత్తయి, మొదట్లోనే ఒక సువార్త రచయితగా గుర్తింపబడినాడని డోనాల్డ్ ఏ హేగ్నర్ నమ్మాడు:

సహేతుకమేది లేకుండా ఈ సువార్త మత్తయికి ఆరోపించబడుతోందని నమ్ముటకు కష్టంగా ఉన్నది, ఏలయనగా, అందుబాటులో నున్న వివరాల ఆధారంగా మనము చెప్పగలిగినంత వరకు, అపొస్తలులలో లేక ఆది సంఘములో మత్తయి ఒక నాయకుడై యుండలేదు (సువార్తలకు వెలుపల ఆయన పేరు ఒక్క మారు మాత్రమే అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథంలో; అపొస్తలుల కార్యములు 1:13) పేర్కొనబడినది.⁶

ఈ సువార్త పుస్తకమునకు ఇతరమైన ఏ నామమైనను ఉండినదనిగాని లేదా రచయిత మత్తయి గాక ఇతరమైన వారనిగాని ఆరోపించబడినదని చెప్పుటకుగల బలమైన ఋజువేదియు లేదు. ఈ సువార్త యొక్క రచయిత అపొస్తలుడైన మత్తయి, “అల్పయి కుమారుడగు” లేవీ అనియే మనము నమ్ముటకు ఎన్నో సకారణములున్నవి (మత్తయి 9:9).

“సుంకపు మెట్టువద్ద” నుండి యేసు ఆయనను పిలచినప్పుడు మత్తయి సుంకపు గుత్తదారుడై యుండెను (లూకా 5:27). ఆయనే రచించిన సువార్తలో మత్తయి, “లేవీ” అని పిలువబడకపోయినను, “లేవీ” అని మార్కు మరియు లూకా రాసిన సువార్తలలో సంబోధింపబడుచున్నాడు (మార్కు 2:14, 15; లూకా 5:27-29). ఈ రెండు పుస్తకములలోను, మరియు అపొస్తలుల కార్యములలోను, అపొస్తలుల పేర్లు రాయబడియున్న జాబితాలో, ఆయన “లేవీ” అని కాదు గాని “మత్తయి” అని పిలువబడి యున్నాడు (మార్కు 3:18; లూకా 6:15, అపొస్తలుల కార్యములు 1:13).

మత్తయి “లేవీ” అని కూడ పిలువబడుట వాస్తవమైనందున ఆయన లేవీయ వంశమునకు చెందినవాడని సూచించనవసరము లేదు. ఇటువంటి ఒక తుది అభిప్రాయము ఏర్పడుటకు ఆయన పేరు యూదులలో ప్రజాదరణ పొందిన ఒక నామమై యుండినది. క్రీస్తు కాలములో లేవీ వంశమునకు చెందిన అనేక మంది యాజకులు అవినీతిపరులై యుండినప్పటికిని, మత్తయి వంటివారు అందరు అసహ్యించుకొను ఒక సుంకపు గుత్తదారుడగునట్లు యాజకత్వపు హోదాను మానుకొనుట నమ్మశక్యము కాని విషయమై యున్నది.

మత్తయి తొలి దినములలో సుంకపు గుత్తదారుని వృత్తి చేపట్టి యుండుట, అతడొక సువార్త నివేదికను రాయగలగు సామర్థ్యముతో సరిపడుచున్నది. కపెర్నహోము నుండి వచ్చిన ఎవరో ఒకరు, మత్తయివంటి వాడు, గ్రీకు మరియు అరమెయిక్ భాషలు ఎరిగియుండి, అంకెలను ఉపయోగించుటకును రాయుటకును నిపుణుడై యుండగలగుట గొప్ప విషయమే. గనుక యేసు ఉపదేశములను మరియు పరిచర్యను కూర్చుటకు నిస్సందేహముగా ఆయన సమర్థుడై యుండెను.⁷ మత్తయి యేసు శిష్యులందమునకు ఒక “విలేకరియై” యుండెనని కొందరు ఊహించుకొన్నారు.⁸

మూల వాక్యము

మత్తయి రాసిన సువార్త “హెబ్రీ భాషలో రాయబడిన సువార్తయని” తరుచుగా

ప్రస్తావించబడుచున్నది. ఆయన తన గ్రంథమును మౌలికముగా హెబ్రీయులు (యూదుల) నిమిత్తము హెబ్రీ/అరామి భాషలో రచించాడనియు అటుతరువాత అది గ్రీకు భాషలోనికి అనువదించబడినదనియు కొందరు ఆది సంఘ రచయితలు కొన్ని ప్రస్తావనలు రాసియుంచారు. యూసిబీయస్ ప్రకారము, దివ్యవాక్యములను మత్తయి హెబ్రీ భాషలో రచించాడని పాపియాస్ తెలియజెప్పాడు. మత్తయి రాసిన సువార్త “యూదా మతస్థులై యుండి యేసు క్రీస్తునంగీకరించిన వారి నిమిత్తము సిద్ధపరచబడి, హెబ్రీ భాషలో ప్రచురింపబడినదని” ఒరిగన్ చెప్పాడు.⁹ అలెగ్జాండర్ పంటెయ్‌నస్ ప్రకారము (సుమారు క్రీ.శ. 170) మత్తయి రాసిన సువార్త యొక్క ఒక హెబ్రీ రాత ప్రతిని బర్తలోములు భారత దేశములో చూశాడని కూడ యూసిబీయస్ చెప్పాడు.¹⁰ “పేతురు మరియు పౌలు రోమా పట్టణములో ప్రబోధించుచు, సంఘమునకు పునాదులు వేయుచుండినప్పుడు, మత్తయి హెబ్రీ ప్రజల కొరకు వారి సొంత మాండలికములో ఒక రాతమూలకమైన సువార్తను కూడ ప్రచురించాడని” ఐరేనియస్ రచించాడు.¹¹ మత్తయి యూదయలో ఉండినప్పుడు, ఆయన రచించిన సువార్త వృత్తాంతమును హెబ్రీ భాషలో రచించాడని జెరోమ్ రాశాడు.¹²

మత్తయి రాసిన సువార్త, హెబ్రీ/అరమెయిక్ భాషలో (భాషలలో) రాయబడినదన్న అభిప్రాయంలో అనేక కష్టాలు ఎదురైనట్లు తెలిసివచ్చింది. మొదటిగా, ఆది కాల క్రైస్తవ సాహిత్యము, హెబ్రీ/అరమెయిక్ భాషలో రచింపబడిన మత్తయి సువార్తలో నుండి ఉదహరించి ఉల్లేఖింపబడిన మాటలను కలిగియుండదు. రెండవది, మత్తయి సువార్త యొక్క గ్రీకు మూల గ్రంథ వాక్య భాగములు, సెప్టవజింట్‌లో (LXX) నుండి తీసికొనబడిన ఉల్లేఖనములు గనుక ఈ వాస్తవము మత్తయి సువార్త హెబ్రీ/అరమెయిక్ భాషలో రాచిన మూలమునుండి అనువదించబడినదనుటకు వ్యతిరేకముగా వాదించుచున్నది. మూడవది, గ్రీకు మూల గ్రంథ పాఠము, గ్రీకు భాషలో మాత్రమే సాధ్యమయ్యే, అనేక శబ్దచమత్కారములను కలిగియున్నది (6:16; 16:18; 21:41; 24:30).¹³ నాలుగవదిగా, గ్రీకు మూల గ్రంథ పాఠము, అదొక అనువాదమై యున్నట్లగుపించదు. లియోన్ మోరిస్ గుర్తించిన వాస్తవము ఇలా ఉన్నది:

దిగ్ర్యమ కలిగించు పరిస్థితి మన యెదుట నున్నది, ఒక ప్రక్క మత్తయి రాసిన సువార్త యూదులకు చెందిన ఆది కాలము నాటి సెమెటిక్ జాతికి [సెమెథీయులు] సంబంధించిన ఒక రచనయై యుండినదను ప్రాచీన ఏకీభావము విస్తృతముగా వ్యాపించియున్నదను వాస్తవమున్నది, మరొక ప్రక్క మనమిప్పుడు కలిగియున్న సువార్త ఆరంభంలో గ్రీకు భాషలో లిఖింపబడినదే, కానీ అదొక అనువాదము కాదని అనివార్యముగా పరిగణింపబడవలెనను వాస్తవమున్నది. గ్రీకు భాషలో రచింపబడిన మత్తయి సువార్త, ఆరంభంలో హెబ్రీ లేక అరమెయిక్ భాషలోనికి చేయబడిన అనువాదము కాదు, కానీ ఒక నూతన గ్రంథ సంశోధనయై యున్నదని కొందరు పండితోత్తములు అభిప్రాయపడుచుండుటకు ఇదే ఒక హేతువై యుండవచ్చు.¹⁴

జాక్ పి. లూయిస్ తన తుది అభిప్రాయాన్ని ఇలా వెలిబుచ్చుచున్నాడు,

... సంఘ పితరులు హెబ్రీ మూల గ్రంథము గూర్చి మాటలాడకొనుచుండిరనుచుండొక వాస్తవమై యున్నప్పటికిని, విషయమేమిటో వారే వ్యక్తిగతంగా ఎరిగినవారై యుండిరి గనుక వారు గ్రీకు గ్రంథమునే వినియోగించుచుండిన ఈ గ్రీకు గ్రంథమునకును, వారు మాట లాడుకొనుచుండిన హెబ్రీ గ్రంథమునకును గల సంబంధము గూర్చి కష్టతరముగా నుండిన

ప్రశ్నలకు సమాధానమేమియు చెప్పకనే వారు విడిచిపెట్టారు.¹⁵

మత్తయి రాసిన సువార్త యొక్క హెబ్రీ భాషలోని మూల గ్రంథం ఉండియున్నట్లుయితే, సంఘ పితరులు స్వాధికారంతో నుడివిన విషయాలేగాక మనకు మరొక భౌతికమైన నిదర్శనముండదు. దాని మూల భాషతో నిమిత్తము లేకుండా, మెస్సీయ గూర్చి వారు కలిగియున్న నిరీక్షణ యొక్క ఆ నెరవేర్పు క్రీస్తే అయియున్నాడని యూదులను ఒప్పించుటకు, ఈ పుస్తకము స్పష్టముగా వారికే రాయబడినదై యున్నది. “ప్రవక్తల వలన చెప్పబడినది నెరవేరునట్లు ఇది జరిగెను” అనునది మత్తయి రాసిన సువార్తలో తరుచుగా అభివ్యక్తము చేయబడు ఒక పదజాలమై యున్నది (21:4). ఆయన “65 పర్యాయాలు కొన్ని సార్లు పాత నిబంధన నుండి మరియు కొన్ని సార్లు గ్రీకు సెప్టజుంట్సుండి ఉల్లేఖించి చెప్పుచున్నాడు లేదా దానికి పరోక్షంగా ఆరోపించుచున్నాడు.”¹⁶ ఈ ఉల్లేఖనములు హెబ్రీ బైబిల్లోని ప్రతి భాగములోనుండి, “మోషే ధర్మశాస్త్రము, ప్రవక్తల గ్రంథములు మరియు కీర్తనలలో నుండి” కూడా తీసికొనబడినవి (లూకా 24:44).

మత్తయి రాసిన సువార్తలో పాత నిబంధన ఉల్లేఖనములు నానా విధముగా ఉపయోగించబడినవి. వాటిలోకొన్ని ప్రత్యక్షంగా ప్రస్తావించబడిన ప్రవచనములై యున్నవి. అవి యేసు క్రీస్తులో మాత్రమే నెరవేరి యుండును. ఇతరమైనవి ద్వంద్వ నెరవేర్పులైన ప్రవచనములై యుండును. అవి మొదట వాటిని పలికిన ప్రవక్త కాలములో నెరవేరి యుండును, అటు తరువాత యేసుక్రీస్తునందు విశేషంగా నెరవేరినవై యుండును. ఇంతేగాక, కొన్ని రెఫరెన్సులు చిహ్నీతృక వివరములవలె వినియోగించబడినవి. చిహ్నీతృకము/చిహ్నీతృక విరుద్ధ పద్ధతి ప్రకారము, భవిష్యత్తు గూర్చి సుస్పష్టమైన రెఫరెన్స్ ఏదియు లేకుండిన పాత నిబంధనలోని ప్రజలు, సంఘటనలు, మరియు వ్యవస్థలకు క్రొత్త నిబంధనలో ఒక నేరుగా ఉన్న క్రొత్త పోలిక ఇవ్వబడినదని ప్రాన్స్ వాదించాడు.¹⁷

మత్తయి రాసిన సువార్త యేసుక్రీస్తు యొక్క వంశావళి వల్లింపుతో ఆరంభమగుచున్నది (1:1-17). ఆయన యొక్క కుటుంబ వంశ వృక్షము అన్యజనులకు అంత ఆసక్తికరమైనదై యుండలేదు, కానీ యూదులకు వారు యోచించవలసిన ఒక గంభీరమైన విషయమై యుండినది. నిజముగా, యూదుల విషయంలో, ఆయన “దావీదు కుమారుడు” అని యేసు స్వాధికారంతో నుడివిన విషయాన్ని, మరియు అట్టి హేతువునుబట్టి, ఆయన దావీదు సింహాసనమునకు న్యాయసమ్మతమైన వారసుడని ఋజువు చేయుట రచయితకు బొత్తిగా అత్యావశ్యకమైన అంశమై యుండినది.

సువ్యవస్థ

మత్తయి, క్రీస్తు జీవితమును మరియు పరిచర్యను మనోహరముగా క్రమబద్ధమైన పద్ధతి ప్రకారము నివేదించుచున్నాడు. ప్రాథమికంగా, ఈ పుస్తకమును 11 విభాగములుగా విడగొట్టవచ్చును. కథాసంగ్రహమునకు సంబంధించిన ఆరు విభాగములు, ముఖ్యముగా యేసుక్రీస్తు చేసిన పనులు,¹⁸ మరియు ఆయన నేర్పిన ప్రబోధములు ఒక దాని తరువాత మరొకటి ఏర్పాటుచేయబడినవి.

కథా సంగ్రహము:	యేసు బోధలు:
1:1-4:25	5:1-7:27
8:1-9:38	10:1-42
11:2-12:50	13:1-52
13:54-17:27	18:1-35
19:2-22:46	23:1-25:46
26:2-28:20	

ప్రతి భాగమునకు ఒక మధ్యంతర ప్రకటన కలదు, ఉదా. “యేసు ఈ మాటలు చెప్పి ముగించినప్పుడు” (7:28, 29; 11:1; 13:53; 19:1; 26:1).

అద్భుతములు

మత్తయి, యేసు చేసిన ఇరవై నిర్దిష్టమైన అద్భుతములు గ్రంథస్థం చేశాడు. వీటిలో మూడు ఆయన కథనమునకు విశిష్టమైనవై యున్నవి: వారి కనుచూపు పునరుద్ధరింపబడిన ఇద్దరు గ్రుడ్డివారు (9:27-31), దయ్యము పట్టిన మూగవానిని స్వస్థపరుచుట (9:32, 33), మరియు చేప నోటిలో పేతురు కనుగొనిన నాణెము (17:24-27). మత్తయి రాసిన వృత్తాంతములో పేర్కొనబడిన ఇతర అద్భుతములు నానా విధ రోగములను స్వస్థపరుచుటకు సంబంధించినవై యున్నవి: పేరు పేర్కొనబడని కుష్ఠరోగి (8:2-4), శాతాధిపతి దాసుడు (8:5-13), పేతురు అత్త (8:14, 15), గదరేనియుల దేశములోని దయ్యముపట్టినవారు (8:28-34), పక్షవాతము గలవాడు (9:2-8), రక్తస్రావ రోగముగల స్త్రీ (9:20-22), ఊచవేయ్యిగలవాడు (12:9-13), కనానీయురాలి కుమార్తె (15:21-28), దయ్యముపట్టిన పిల్లవాడు (17:14-21), మరియు యెరికో సమీపమున ఇద్దరు గ్రుడ్డివారు (20:29-34). యేసు ఇంకా ఇతరమైన అద్భుతములు కూడ చేసారు: పెనుతుఫానును నిమ్మళింపజేయుట (8:23-27), మరణించిన యాయీరు కుమార్తెను మరల లేపుట (9:18-26), ఐదువేల మందికి ఆహారము పెట్టుట (14:13-23), నీళ్లపై నడుచుట మరియు గాలి తుఫానును నిమ్మళింపజేయుట (14:24-33); నాలుగు వేల మందికి ఆహారము పెట్టుట (15:32-38), మరియు అంజూరపు చెట్టును శపించుట (21:19-21). ఇవన్నియును, “మూగవారు మాట లాడుటయును, అంగహీనుల బాగుపడుటయును, కుంటివారు నడుచుటయును, గ్రుడ్డివారు చూచుటయును జననమూహము చూచి; ఆశ్చర్యపడి ఇశ్రాయేలు దేవుని మహిమ పర్చిరి” అను మాటల్లో క్లుప్తీకరింపబడి యున్నవి (మత్తయి 15:29-31).

ఉపదేశములు మరియు ఉపమానములు

యేసు ఉపదేశముల గూర్చి మత్తయి అత్యంత సమగ్రమైన వృత్తాంతమును తెలియజేయుచున్నాడు. ఈ సువార్తలోని కనీసము అరవై శాతం ప్రధానంగా యేసు ఉపదేశములపై దాని దృష్టిని కేంద్రీకరించుచున్నది. ఐదు ఉపదేశ భాగములు క్రోడీకరింపబడి, యేసు చేసిన సుదీర్ఘ సంభాషణలలోని ఆరింటిని మనకు పొందుపర్చడమయ్యింది:

1. కొండమీద ప్రసంగము (అధ్యాయము 5-7);
2. యేసు పన్నెండు మంది అపొస్తలులకు బాధ్యతలనప్పగించుట (అధ్యాయము 10);
3. రాజ్యమును గూర్చిన ఉపమానములు (అధ్యాయము 13);
4. రాజ్యములోని జీవితము (అధ్యాయము 18);
5. యేసు, శాస్త్రులను పరిసయ్యలను బహిరంగముగా నిరసించుట (అధ్యాయము 23) మరియు ఒలీవల కొండ యొద్ద ఆయన చేసిన ప్రవచనాత్మకమైన సుదీర్ఘ సంభాషణ (అధ్యాయము 24; 25).¹⁹

మత్తయి రాసిన సువార్తలో కొండ మీద ప్రసంగము విశిష్టమైనది. యేసు మైదానములో చేసిన ప్రసంగమును లూకా తాను రచించిన సువార్తలో చేర్చాడు, దానిలో ఇటువంటి విషయాల్లో కొన్ని ఉన్నాయి; కానీ అది, ఇదే సుదీర్ఘ సంభాషణ కాదు (లూకా 6:17-49). మత్తయి రాసిన సువార్తలో మాత్రమే తీర్పు గూర్చిన సన్నివేశములు చిత్రీకరింపబడి యున్నవి (అధ్యాయము 13; 25).

ఉపమానములు వర్గీకరింపబడిన విధానముననుసరించి, మత్తయి కనీసము పదనాలుగుగింటిని రాయుచున్నాడు, వీటిలో పదనకొండు ఆయన రచనలలో విశిష్టమైనవై యున్నవి. మిగిలిన మూడు సువార్తలతో పంచుకొనబడుచున్న ఉపమానములేమనగా, విత్తువాని ఉపమానము (13:1-23), ఆవగింజను గూర్చిన ఉపమానము (13:31, 32), మరియు ద్రాక్షాతోటను గూర్చిన ఉపమానము (21:33-41). మత్తయి సువార్తకు మాత్రమే విశిష్టమైన ఉపమానములేమనగా, గురుగులు (13:24-30, 36-43), దాచబడిన ధనము (13:44), అమూల్యమైన ముత్యము (13:45, 46), సముద్రములో వేయబడిన వల (13:47-50), ఇంటి యజమానుడు (13:51, 52), తాను క్షమింపబడియు యితరులను క్షమించుటకు కనికరములేని దాసుడు (18:23-35), ద్రాక్షా తోటలో పనిచేయుటకు వెళ్ళిన కూలీవారు (20:1-16), ఇద్దరు కుమారులు (21:28-32), రాజ కుమారుని వివాహము (22:2-14), పది మంది కన్యకలు (25:1-13), మరియు తలాంతులు (25:14-30).

తేది మరియు స్థలము

మత్తయి రాసిన సువార్త తరుచుగా ఉల్లేఖింపబడుచుండినదను లేదా క్రైస్తవ లిఖిత పత్రము ముగింపు రోజులు మొదలుకొని రెండవ శతాబ్దము తొలి రోజుల్లో పరోక్షంగా పేర్కొనబడుచుండినదను వాస్తవము ఈ సువార్త మొదటి శతాబ్దములో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు రచింపబడినదని చెప్పుటకు బలమైన నిదర్శనము నిచ్చుచున్నది.²⁰ ఈ సువార్త రచింపబడిన సహేతుకమైన తేది గూర్చి నిశ్చితాభిప్రాయము కలిగియుండుటకు చాలినంత నిర్దిష్టమైన నిదర్శనము లేనందున, మత్తయి సువార్త క్రీ.శ. 70లో యెరూషలేము పట్టణము మరియు దేవాలయము నాశనము చేయబడక మునుపు రచింపబడినదని నమ్ముట సహేతుకమగును. మత్తయి ఈ సువార్తను రచించినప్పటికీ, ఈ రెండు కూడ యింకను నాశనము చేయబడలేదని స్పష్టమగుచున్నది (24:2, 15-28). ఇంకా, మత్తయి 24లోని విషయమునకును ఆసన్నమగుచుండిన యెరూషలేము నాశనమునకును స్పష్టముగా గల సంబంధము ఈ

వాదనకు తోడ్పడుచున్నది. పట్టణము అదివరకే నాశనము చేయబడియుండినట్లయితే యేసు, “కొండలకు పారిపోవలెను” మరియు “మీరు పారిపోవుట చలికాలమందైనను, విశ్రాంతి దినమందైననును సంభవింపకుండవలెనని ప్రార్థించుడి” అని పలుకుచు ఆయన చేసిన మందలింపులను మత్తయి చేర్చుట (మత్తయి 24:16, 20) అనవసరమని కనిపించుచున్నది. ఒక వేళ యెరూషలేము అదివరకే పతనమైయుండి యుంటే, మత్తయి ఆ వాస్తవమును కచ్చితంగా పేర్కొనెడివాడే.

పేతురు మరియు పౌలు రోమా పట్టణములో బోధించుచుండినప్పుడు ఈ సువార్త రాయబడినదని ఐరెనియస్ తన ఆమోద ముద్ర వేసాడు.²¹ ఈయన ఘోషణకు విలువ ఇవ్వబడినట్లయితే, అది క్రీ.శ. 60లో తొలి రోజుల్లోని ఒక తేదీయై యుండవలెను. జే. డబ్ల్యు. మెక్ గార్వే క్రీ.శ. 42 మరియు 58కి మధ్యగల పదహారు సంవత్సరాల వ్యవధిలోని ఒక తేదీని స్థిరం చేశాడు. మత్తయి సువార్త మొదట రచింపబడి యున్నట్లయితే, అది లూకా రాసిన రచనలకు ముందటిదై యుండవలెనని ఈయన తర్కించాడు, ఏలయనగా ఈయన ఈ తేదీని పౌలు కైసరు చేత చెరసాలలో నిర్బంధింపబడిన తేదీని క్రీ.శ. 58-60గా పేర్కొన్నాడు.²²

మత్తయి పాలస్తీనాను వదిలిపెట్టి మరొక చోటికి వెళ్లి అక్కడ సువార్తను ప్రకటించుటకు సిద్ధముగా యుండినప్పుడు, ఆయన ప్రబోధించుచుండిన ప్రతి విషయాన్ని హెబ్రీ భాషలో రాసుకున్నాడని యూసిబియస్ చెప్పాడు.²³ యేసు ఆరోహణుడై పరలోకమునకు వెళ్లిన తరువాత మత్తయి పాలస్తీనాలో అనేక సంవత్సరములు పరిచర్య చేశాడనియు, ఆ తరువాత ప్రవాసితులుగా రోమా సామ్రాజ్యమందంటను చెదరిపోయిన యూదుల యొద్దకు మిషనరీ ప్రయాణములపై వెళ్లాడనియు సాంప్రదాయము చెప్పుచున్నది. ఈ సాంప్రదాయము ఆయన రచనలను పారసీక దేశము (ఆధునిక ఇరాన్), ఇతియోపియా, మరియు సిరియాకును సంబంధమును ముడిపెట్టుచున్నది.

ఏది ఏమైనా, పాలస్తీనాకు వెలుపల మత్తయి తన సువార్తను రాసాడని చెప్పడానికి తగినంత రుజువులు లేవు, B. H. Streeter గారు మత్తయి అంతియొకయలోని సిరియాలో రాసాడను దానిని అనేకులు అంగీకరించారు.²⁴ మత్తయి సువార్త రాయబడిన తేదీ గూర్చి తెలిసికొనుటకు విల్సన్ హెండ్రీక్సెన్ ఒక మంచి ఘోషణను సమకూర్చాడు:

ఈ సువార్త రచింపబడిన అసలైన తేదీ మరియు స్థలము గూర్చి చాలా వరకు అనిశ్చితమైనదిగా ఉన్నది. హెబ్రీ పాత నిబంధన గూర్చి మత్తయికి గల తెలివి, మరియు హెబ్రీ రాత ప్రతులు ఆయనకు అందుబాటులో నుండిన విషయము ఇటువంటి రాత ప్రతులు ఉంచబడిన సమాజమందిరముతో గల సంబంధము యింకను సంపూర్ణంగా తెంచుకొనబడనప్పటి తేదీని, మరియు రచింపబడిన స్థలము లేదా సాధారణ ప్రదేశము పాలస్తీనా యని తెలియజేయుచున్నట్లున్నవి. ... ఇది ఇలా ఉండగా క్రీ.శ. 63-66 యెరూషలేము నాశనము చేయబడిన తేదీకి బహుశ ఎంతో దూరములో లేదని నేను ఎంచుచున్నాను. అది ఇంత కంటే యింకా ఎక్కువ ముందటి తేదీయై యుండజాలదు, ఏలయనగా యేసు కలువరి గిరిపై మరణించిన నాటినుండి దీర్ఘకాలము గతించినదను భావమును 27:8 మరియు 28:15 కలుగజేయుచున్నావి.²⁵

ఉద్దేశము

“ఈ సువార్త యొక్క ఉద్దేశమేమైయున్నది?” అను ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తూ, విల్సన్ హెండ్రీక్సెన్ ఈ క్రింది సారంశమును తెలియజెప్పాడు:

1. అంధకార పరిధిలో వెలుగుమయమైన ప్రపంచములోనికి మార్పు: ప్రాథమికమైన ఆధ్యాత్మిక మార్పును ఇంకను అనుభవించని ఆ యూదులు మారుట, వారికి ప్రధానము చేయబడిన గొప్ప ప్రత్యేకార్థతలు, మరియు దేవుని పిలుపును శ్రద్ధగా లక్ష్యపెట్టుటను తృణీకరించుట వలన కలుగు తీవ్రమైన పరిణామముల గూర్చి కూడా వీరికి గుర్తుచేయవలెను (10:5ff.; 11:25-29; 23:37-39).

2. పరివర్తనము: అదివరకే, పరిశుద్ధాత్మ శక్తి చేత, తమ్మునుతాము క్రీస్తుకు సమర్పించుకొనిన యూదులు వారి జీవితమును నిరంతరాయముగా నవీకరించు కొనుచుండవలెను. వారు ఇతరులకు ఆశీర్వాదకరముగా నుండునట్లును, తద్వార పరలోకమందున్న తండ్రి మహిమపర్చబడునట్లును, వారు ఎలా ప్రవర్తించవలెనో వారికి చూపింపబడినది (4:19; 5:16, 43-48; 6:19ff.; 7:1ff., 24-27; మొదలగునవి.).

3. కట్టువైన విరోధులకు వ్యతిరేకముగా దేవుని సత్యము న్యాయసమ్మతమైనదని నిరూపించుట (5:17ff.; 6:2ff.; అధ్యాయము 12; 13:10ff., 54-58; 15:1-20; 16:1-4; అధ్యాయము 23; మొదలగునవి).

4. ప్రపంచ సౌవార్తికరణము (8:5-13; 15:21-28; 28:16-20).²⁶

గ్రహీతలు

ఈ సువార్తను ఎవరు పొందుకొన్నారను ప్రశ్నకు ఈ పుస్తకము యొక్క గ్రంథకర్త నామము గూర్చిన చర్చలో పాక్షికంగా సమాధానమీయబడినది. ఏది ఏమైనా, ఈ ప్రశ్న గూర్చి మరొక పర్యాయము యింకా కొంచెము ఎక్కువ సమగ్రముగా ఆలోచించుట మనకు అవశ్యముగా సముచితమే.

నజరేతువాడైన యేసు, పాత నిబంధన ముందుగానే సూచించిన మెస్సీయయై యుండెనని ఋజువు పర్చవలెననునది ఈ పుస్తకము యొక్క ప్రాథమిక ఉద్దేశమై యున్నది గనుక, ఇది ఒక యూదుని చేత ప్రాథమికంగా యూదీయ చదువరుల కొరకు రచింపబడి యుండును. యేసే, క్రీస్తుయన్నాడని యూదులను ఒప్పించుటకు మత్తయి యేసు ద్వారా నెరవేర్చబడిన పాత నిబంధనలోని ప్రవచనములను ఉపయోగించాడు. యేసు యొక్క మెస్సీయ సంబంధిత వాస్తవమును ఉదాహరణంగా వర్ణించుటకు, ఏదైన ఒక పదజాలము, లేదా అటువంటిదే మరొక వాక్యరణి, రచయిత చేత నిరంతరాయంగా వాడబడినది: “ప్రభువు ప్రవక్త ద్వారా పలికిన మాట నెరవేరునట్లు ఇదంతా జరిగెను” (1:22; చూడుము 2:15, 17, 23; 3:3; 4:14; 8:17; 11:10, 13; 12:17; 13:14, 35; 15:7; 21:4, 42; 26:31, 56; 27:9).

క్రీస్తునకు దావీదు ద్వారా అబ్రాహాముతో గల సంబంధమును చూపించు వంశావళి, మత్తయి రాసిన సువార్త ప్రాథమికముగా యూదీయ ప్రేక్షకులకు రాయబడినదను దృక్పథమునకు తోడ్పడు మరొక విశేషాంశమై యున్నది (1:1-17). వంశావళులు యూదులకు అత్యంత ప్రాముఖ్యమైన విషయాలై యుండినవి, కానీ అన్యజనులకు ఇదే విషయము ఏమంత ఆసక్తికరమైన అంశము కాదు. యేసు క్రీస్తు దేవుడై యుండినప్పటికిని,

అశ్చర్యకరముగా గర్భము దాల్చబడుట ద్వారా ఆయన శరీరధారి అయ్యాడు. కన్య మరియు గర్భమందు జన్మించుటనుబట్టి, ఆయన అబ్రాహాము కుమారుడై యుండెను. కాబట్టి నిబంధన పుత్రుడై యుండెను. ఆయన “దావీదు కుమారుడై” కూడ యుండెను గనుక, ఇశ్రాయేలు సింహాసనమునకు ఆయనను ఇది న్యాయసమ్మతమైన వారసునిగా చేసినది. “దావీదు కుమారుడు” అను పదజాలము మెస్సీయ సంబంధితమైన ఒక బిరుదుగా సువార్తలో అటుతరువాత ప్రయోగింపబడినది (9:27; 12:23; 15:22; 20:30, 31; 21:9, 15; 22:42).

మత్తయి సువార్త చదువరులు ప్రధానముగా యూదులై యుండిరను వాస్తవము వివరింపబడిన హెబ్రీ/అరమెయిక్ పదముల ద్వారా మరింత ఎక్కువగా ఋజువుపర్చబడుచుచున్నది. ఉదా: “యేసు” అను హెబ్రీ నామము (1:21) యొక్క అర్థం వారికి తెలిసియుంటుందని ఆయన అనుకొన్నాడు. మత్తయి దాని అర్థాన్ని (“ప్రభువు రక్షించును”) తెలియజెప్పలేదు, గనుక అన్యజనులు శబ్దచమత్కారాన్ని (“తన ప్రజలను వారి పాపముల నుండి ఆయనే రక్షించును”) అర్థంచేసుకొనలేరు. యూదులు ఆచారాలను, అలవాట్లను వివరించాల్సిన అవసరం మత్తయికి లేకుండినది. ఉదా॥ సాంప్రదాయముగా కర్మకాండల సమయంలో చేతులు కడుగుకొను ఆచారమును యూదీయ చదువరులు అర్థంచేసుకొంటారని ఆయన భావించాడు (15:2), అయితే మార్కు దీనిని తన అన్యజనులైన చదువరుల నిమిత్తము విపులంగా వివరించాడు (మార్కు 7:3, 4). పాలస్తీనా దేశంతో సుపరిచితులైన యూదీయ చదువరులకు అనవసరమై యుండు భౌగోళిక వివరములను సహితము మత్తయి వదిలిపెట్టాడు (చూడుము 24:3; మార్కు 13:3).

యూదుల రక్షణ గూర్చి యేసు కలిగియుండిన తాపత్రయముపై గల ఉద్ఘాటన (10:5, 6; 15:24), ధర్మశాస్త్రము యెడల రచయితకు గల వైఖరి (5:17-20), మరియు శాస్త్రులు మరియు పరిసయ్యుల పట్ల ఆయన కలిగియుండిన వైఖరి, ఈ సువార్తలో యూదీయ లక్షణములు ఉన్నవనుటకు ఇతర నిదర్శములై యున్నవి. 23:2, 3; ప్రకారము శాస్త్రులు మరియు పరిసయ్యులు అధికార ప్రదానము చేయబడినవారై యుండినప్పటికిని, వారి వేషధారణనుబట్టి ఇదే అధ్యాయములో వారు ఖండింపబడినారు (23:13-33).

మత్తయి ప్రాథమికముగా యూదులను ఉద్దేశించి రాయుచుండినప్పటికిని, అన్యజనులు ఆయన మనస్సులో లేకుండ పోలేదు (2:1-12; 4:15, 16; 8:5-13; 10:18; 12:18, 21; 15:21-28; 24:14; 28:19). రాబర్ట్ ఎమ్. గ్రాంట్ ఇలా చెప్పుచున్నాడు, “మత్తయి, తన సువార్త యూదులు కొరకు మాత్రమే కాదు, కానీ అన్యజనుల కొరకును - విశేషంగా, ‘మొదట యూదునికి, గ్రీసు దేశస్థునికి కూడ’ (రోమీయులకు 1:16) ఉద్దేశింపబడినదని ఎరిగియుండిన ఒక క్రైస్తవుడై యున్నాడు.”²⁷

మత్తయి ఈ సువార్త కథనమును క్రైస్తవ యుగములోని సమస్త ప్రజల కొరకు రాశాడని కూడ చెప్పుకొనవచ్చును, ఏలయనగా యేసే మెస్సీయ మరియు మనుష్యకుమారుడై యున్నాడనియు, ఆయన తన రాజ్యమునకును, సంఘమునకును, సర్వోత్కృష్టమైన రాజునై ఉన్నాడనియు ఆయన ఘోషించాడు.

ప్రధానంశముల పట్టిక

మత్తయి సువార్త యొక్క నానా విధములైన ప్రధానంశముల పట్టికలు ప్రతిపాదించబడినవి. ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క కోణాన్ని నొక్కి చెప్పుచున్నది. ఈ క్రింది ప్రధానంశముల పట్టిక యేసు క్రీస్తు యొక్క చారిత్రక ప్రయాణాల కాలక్రమమును ఉద్ఘాటించుచున్నది.²⁸

- I. ఉపోద్ఘాతము (1:1-4:11)
- II. గలిలయలో పరిచర్య (4:12-13:58)
- III. గలిలయ చుట్టూర నున్న ప్రదేశములలో పరిచర్య (14:1-16:12)
- IV. యెరూషలేమునకు ప్రయాణమై వెళ్ళుట (16:13-20:34)
- V. యెరూషలేములో సంఘర్షణ ఎదుర్కోలు (21:1-25:46)
- VI. సిలువ మరణము మరియు పునరుత్థానము (26:1-28:20)

ఇది వరకు చర్చించిన వ్యవస్థానమునకు సంబంధించిన మరొక ప్రాధానంశముల పట్టిక ఈ దిగువున ఈయబడినది, దీనిలో పదకొండు విభాగములున్నవి.²⁹

- I. యేసుని పరిచయము చేయుట (1-4)
- II. యేసు అధికారపూర్వకంగా బోధించిన విషయాలు: కొండ మీద ప్రసంగము (5-7)
- III. ఇశ్రాయేలు యెడల యేసు చేసిన కార్యములు (8; 9)
- IV. యేసు అపొస్తలులను నియమించుట (10)
- V. ఇశ్రాయేలు యేసును తృణీకరించుట (11; 12)
- VI. ఇశ్రాయేలు తృణీకారమును వివరించుచున్న రాజ్యమును గూర్చిన ఉపమానములు (13)
- VII. దేవుని నూతన జనులు, సంఘము (14-17)
- VIII. రాజ్య జీవితము: క్షమాపణ మరియు క్రమశిక్షణ (18)
- IX. క్రీస్తు సిలువ శ్రమానుభవ ప్రారంభము (19-22)
- X. యెరూషలేమునకు తీర్పు మరియు రెండవ రాకడ (23-25)
- XI. సిలువ మరణము మరియు పునరుత్థానము (26-28)

ఈ వ్యాఖ్యానములో ఉపయోగించబడిన ప్రధానంశముల పట్టిక యేసు జీవితము మరియు ఆయన రాజత్వ దశలను నొక్కివక్కాణించుచున్నది:

- I. యేసు క్రీస్తు రాజు, జననము మరియు తొలి రోజుల్లోని జీవితము (1:1-4:11)
- II. రాజు తన పరిచర్యను ప్రారంభించుట (4:12-10:42)
- III. ఆయన పరిచర్య పట్ల ప్రదర్శించబడిన ప్రతిస్పందన (11:1-12:50)
- IV. కొనసాగుచున్న రాజు పరిచర్య (13:1-18:35)
- V. రాజు యొక్క సిలువ ప్రయాణము (19:1-25:46)
- VI. రాజు పట్టబడుట, తీర్పులు తీర్చబడుట, మరియు సిలువవేయబడుట (26:1-27:66)
- VII. రాజు పునరుత్థానమై మహా ఆదేశమును జారీ చేయుట (28:1-20)

¹Eusebius *Ecclesiastical History* 3.24.6-7; 3.39.16; 6.25.4-6; Irenaeus *Against Heresies* 3.1.1. “మార్కు: తన రచనలో (మత్తయిని) అతి దగ్గరిగా అనుసరించుచున్నాడు, గనుక అతడు మత్తయి యొక్క పరిచారకుడుగాను, అతడు చెప్పుచుండిన విషయములను సంగ్రహించి రాయుచుండినవాడునై యున్నట్లు కనిపించుచున్నదని” ఆగస్టీన్ రచించాడు. (Augustine *Harmony of the Gospels* 1.2.4.) ²మార్కు సువార్త విషయంలో ఇవ్వబడుచున్న మొదటి స్థానము నిమిత్తమైన విదర్శనము B. H. Streeter చేత, *The Four Gospels: A Study of Origins* (London: Morrison and Gibb, 1924; reprint, London: Macmillan & Co., 1953), 151-98లో ఒక ప్రామాణికమైన నివేదిక ఇవ్వబడుచున్నది. ఈ దృక్పథమునకు సంబంధించిన సవాళ్లకొరకు William R. Farmer, *The Synoptic Problem* (New York: Macmillan Co., 1964) చూడుము. మత్తయి సువార్త మొదట రచింపబడినదని ఫార్వర్ వాదించాడు. Robert H. Stein, “Synoptic Problem,” in *Dictionary of Jesus and the Gospels*, ed. Joel B. Green and Scot McKnight (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1992), 784-92 కూడ చూడుము. ³ఒక ఇతరత్రా మరొక విధంగా తెలియ జెప్పబడితే తప్ప, ఈ పదములు మరియు పదజాలముల లెక్కంపులు Accordance®, © 2003, OakTree Software ను ఉపయోగించుచు గ్రీకు గ్రంథ పాఠము మీద ఆధారపడినవై యున్నవి. ⁴“పరలోకము” అను పదము దేవుని గూర్చి ప్రస్తావనకు వచ్చినప్పుడు యూదుల చేత తరచుగా ఒక డోకతిరుగుడు విధానంలో ఉపయోగింపబడినది, అనగా, ఒక విషయమును సూటిగా చెప్పక ఎన్నో మాటలతో చుట్టుతిరుగుడుగా చెప్పుటయై యున్నది. ⁵R. T. France, *The Gospel According to Matthew*, The Tyndale New Testament Commentaries (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1985), 47. ⁶Donald A. Hagner, *Matthew 1-13*, Word Biblical Commentary, vol. 33A (Dallas: Word Books, 1993), lxxvi. ⁷Ibid., 12. ⁸France, 33. ⁹Eusebius *Ecclesiastical History* 3.39.16; 6.25.4. ¹⁰Ibid., 5.10.3.

¹¹Irenaeus *Against Heresies* 3.1.1. ¹²Jerome *Lives of Illustrious Men* 3; *Preface to Matthew*. ¹³Jack P. Lewis, *The Gospel According to Matthew*, Part 1, The Living Word Commentary (Austin, Tex.: Sweet Publishing Co., 1976), 13. ¹⁴Leon Morris, *The Gospel According to Matthew*, Pillar Commentary (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1992), 13. ¹⁵Lewis, 14. ¹⁶Henry Clarence Thiessen, *Introduction to the New Testament* (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1943), 138. ¹⁷France, 40. ¹⁸యేసు ప్రబోధములు కథా సంగ్రహ విభాగములలో అప్పుడప్పుడు చేర్చబడి యున్నవి. ¹⁹23 మరియు 24 అధ్యాయాల్లో గల సుద్ధీర్ష ఉపన్యాసములకు మధ్య ఒక బలమైన సంబంధమున్నది. పరిసయ్యులకు “త్రమ” అని పేర్కొంటూ యేసు తీర్మాన పూర్వకంగా ఉచ్చరించిన విషయాలున్నవి (అధ్యాయము 23), మరియు ఆయన మనస్సులో ఉండిన విషయము - యెరూషలేము నాశనమగుట (అధ్యాయము 24) కలదు. యేసు పరిసయ్యులను ఖండించుచు పలికిన మాటల ముగింపులో ఆయన, “ఇదిగో, మీ ఇల్లు మీకు విడువబడి యున్నది!” అని పలికాడు (23:38). ²⁰1 Clement 13:2; 2 Clement 3:2; 4:2; Didache 1.2-5; 3.7; 7.1; 8.2; 9.5; 13.2; Ignatius *Smyrnaeans* 1.1; Polycarp 2.2; Barnabas 4.14; 5.9; Polycarp *Philippians* 2.3; 7.2.

²¹Irenaeus *Against Heresies* 3.1.1. ²²J. W. McGarvey, *The New Testament Commentary*, vol. 1, *Matthew and Mark* (N.p., 1875; reprint, Delight, Ark.: Gospel Light Publishing Co., n.d.), 9-10. McGarvey's, లూకా రాసిన సువార్త రచింపబడిన తేదీని లూకా సువార్త - అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథముల, రెండు సంపుటములు గల గ్రంథమై యున్నదను నాస్తమును ఆధారంచేసికొని చెప్పుచున్నాడు (లూకా 1:1-4; అపొస్తలుల కార్యములు 1:1, 2). అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథం పౌలు రోమా ప్రభుత్వం చేత, సుమారు క్రీ.శ. 61-63లో గృహనిర్బంధములో ఉండుటతో ముగియుచున్నది (అపొస్తలుల కార్యములు 28:30, 31) గనుక లూకా, అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథమును రాయుట ఆ సమయంలో పూర్తిచేయబడినదని అనిపించుచున్నది. లూకా సువార్త, అపొస్తలుల కార్యముల గ్రంథము కంటే ముందు రాయబడినది. ²³Eusebius *Ecclesiastical History* 3.24.6. ²⁴Streeter, 502. ²⁵William Hendriksen, *New Testament Commentary: Exposition of the Gospel According to Matthew* (Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1973), 97. ²⁶Ibid., 98. ²⁷Robert M. Grant, *A Historical Introduction to the New Testament* (New York: Simon and Schuster, 1972), 130. ²⁸Adapted from France, 58. ²⁹Adapted from Dale C. Allison, Jr., “Matthew: Structure, Biographical Impulse and the *Imitatio Christi*” in *The Four Gospels 1992*, ed. F. Van Segbroeck, et al. (Leuven: Leuven University Press, 1992), 1208.

సవిస్తరమైన ప్రధానాంశముల పట్టిక

I. యేసు క్రీస్తు, రాజు, యొక్క జననము మరియు తొలి రోజుల్లోని జీవితము (1:1-4:11)

A. అధ్యాయము 1: యేసు జననము

1. మెస్సీయయైన యేసు వంశావళి (1:1-17)
2. యేసు పుట్టుక గూర్చి యోసేపుకు తెలియజెప్పబడుట మరియు కన్యక గర్భమందు జన్మించుట (1:18-25)

B. అధ్యాయము 2: యేసు తొలి రోజులు

1. జ్ఞానుల సందర్శము (2:1-12)
  - ఎ. జ్ఞానులు యెరూషలేమునకు చేరుకొనుట (2:1, 2)
  - బి. హేరోదు రాజు తన ఆస్థానమందలి మత నాయకులను పిలువనంపుట (2:3-6)
  - సి. హేరోదు జ్ఞానులను రహస్యముగా కలిసికొనుట (2:7, 8)
  - డి. జ్ఞానులు బేత్లెహేమునకు చేరుకొనుట (2:9-12)
2. యేసు సంరక్షింపబడుట (2:13-23)
  - ఎ. ఐగుప్తుకు పారిపోవుట (2:13-15)
  - బి. హేరోదు ఉగ్రత (2:16-18)
  - సి. నజరేతుకు తిరిగి వచ్చుట (2:19-23)

C. అధ్యాయము 3: యేసు రాకడ కొరకైన సిద్ధపాటు మరియు ఆయన బాప్తిస్మము

1. యేసుకు ముందుగా వెళ్లినవాడు (3:1-12)
2. యేసు బాప్తిస్మము (3:13-17)

D. అధ్యాయము 4: క్రీస్తు శోధనలు (4:1-11)

II. రాజు పరిచర్య ప్రారంభము (4:12-10:42)

A. అధ్యాయము 4 (పొడిగింపు): యేసు పరిచర్యకు ముందుమాట (4:12-25)

1. కపెర్నావోములో స్థిరపడుట (4:12-17)
2. తొలి శిష్యులు పిలువబడుట (4:18-22)
3. గలిలయలోని తొలి పరిచర్య (4:23-25)

B. అధ్యాయము 5: కొండ మీద ప్రసంగము (మొదటి భాగము)

1. ధన్యతలు (5:1-12)
2. ఉప్పు మరియు వెలుగు (5:13-16)
3. ధర్మశాస్త్రము యొక్క నెరవేర్పు (5:17-20)
4. కోపము మరియు సరహత్య (5:21-26)
5. వ్యభిచారము (5:27-30)
6. విడాకులు (5:31, 32)
7. ఒట్టు పెటుకొనుట (5:33-37)

8. పగతీర్చుకొనుట (5:38-42)
  9. శత్రువులను ప్రేమించుట (5:43-48)
- C. అధ్యాయము 6: కొండ మీద ప్రసంగము (రెండవ భాగము)
1. ఒక సాధారణ హెచ్చరిక (6:1)
  2. ఇచ్చుట (6:2-4)
  3. ప్రార్థన చేయుట (6:5-15)
  4. ఉపవాసముండుట (6:16-18)
  5. ధనమును కూర్చుకొనుట (6:19-21)
  6. స్పష్టమైన కంటి చూపు (6:22, 23)
  7. యజమానుల ఎంపిక (6:24)
  8. చింతను ఓడించుట (6:25-34)
- D. అధ్యాయము 7: కొండ మీద ప్రసంగము (మూడవ భాగము)
1. నీతితో కూడిన తీర్పు (7:1-6)
  2. ప్రార్థనలో పట్టుదల (7:7-11)
  3. సువర్ణ సూత్రము (7:12)
  4. అంతిమ హెచ్చరికలు (7:13-27)
    - ఎ. రెండు వేరు వేరు మార్గములు (7:13, 14)
    - బి. రెండు రకములైన చెట్లు మరియు అబద్ధ ప్రవక్తల ఫలము (7:15-20)
    - సి. రెండు విధములైన శిష్యులు (7:21-23)
    - డి. రెండు విధములైన నిర్మాణీకులు (7:24-27)
  5. జనసమూహము యొక్క ఆశ్చర్యం (7:28, 29)
- E. అధ్యాయము 8 మరియు 9: ఆయన యొక్క అద్భుతకరమైన అధికార పత్రములు
1. తొలి రెండు అద్భుతములు (8:1-17)
    - ఎ. కుష్టరోగిని స్వస్థపరచుట (8:1-4)
    - బి. శతాధిపతి దాసుని స్వస్థపరచుట (8:5-13)
    - సి. పేతురు అత్తను స్వస్థపరచుట (8:14, 15)
    - డి. యేసు స్వస్థతల సారాంశము (8:16, 17)
  2. శిష్యత్వము యొక్క తగులబడి (8:18-22)
  3. అద్భుతముల రెండవ విడత (8:23-9:8)
    - ఎ. తుఫానును నిమ్మళించుట (8:23-27)
    - బి. దయ్యముల చేత పీడింపబడుచుండిన ఇద్దరిని బాగుచేయుట (8:28-34)
    - సి. పక్షవాతముగల వానిని స్వస్థపరచుట (9:1-8)
  4. శిష్యత్వమునకైన పిలుపు (9:9-17)
    - ఎ. మత్తయిని పిలుచుట (9:9)

- బి. యేసు పాపులను ఆహ్వానించుట (9:10-13)
- సి. శిష్యత్వము మరియు ఉపవాసము (9:14-17)
- 5. అద్భుతముల మూడవ విడత (9:18-34)
  - ఎ. రక్షప్రావరోగముగల స్త్రీని బాగుచేయుట మరియు యాయీరు కుమార్తెను లేపుట (9:18-26)
  - బి. ఇద్దరు గ్రుడ్డివారికి చూపునిచ్చుట (9:27-31)
  - సి. మూగ దయ్యము పట్టినవానిని స్వస్థపరుచుట (9:32-34)
- 6. యేసు కార్యముల సారాంశము (9:35-38)
- F. అధ్యాయము 10: ఆయన సందేశకులు, వారి రాయభార కార్యభారము మరియు సందేశము
  - 1. ఆయన తన పన్నెండు మంది శిష్యులను పిలుచుట ((10:1-4)
  - 2. ఆయన ఇచ్చిన పరిమిత ఆదేశము (10:5-15)
  - 3. ఆయన ఇచ్చిన హెచ్చరికలు (10:16-23)
  - 4. ఇంకా కొన్ని ఆదేశములు (10:24-42)

III. రాజు పరిచర్య పట్ల ప్రదర్శింపబడిన ప్రతిస్పందన (11:1-12:50)

- A. అధ్యాయము 11: ఆయన చేసిన కార్యములను చూచిన వారి ప్రతిస్పందన
  - 1. బాప్తిస్మమిచ్చు యోహాను మరియు యేసు (11:1-19)
  - 2. మారుమనస్సునొందని పట్టణములు (11:20-24)
  - 3. యేసు ప్రార్థన మరియు గొప్ప ఆహ్వానము (11:25-30)
- B. అధ్యాయము 12: పరిసయ్యుల ప్రతిస్పందన
  - 1. సబ్బాతు ఆచరణ గూర్చిన సంశయాత్మక ప్రశ్నలు (12:1-14)
  - 2. ఒక విరామము: యేసుని ఏకాంతం (12:15-21)
  - 3. యేసు అధికారము సవాలు చేయబడుట (12:22-37)
  - 4. ఒక సూచక క్రియను చేయుమని మనవిచేయబడినది (12:38-45)
  - 5. తుది పలుకులు: యేసుతో నుండు నిజమైన బంధుత్వము (12:46-50)

IV. కొనసాగుచున్న రాజు పరిచర్య (13:1-18:35)

- A. అధ్యాయము 13: రాజ్యమును గూర్చిన ఉపమానములు
  - 1. విత్తువాని ఉపమానము (13:1-9)
  - 2. ఉపమానములు చెప్పటలో గల ఉద్దేశము (13:10-17)
  - 3. విత్తువాని ఉపమానము గూర్చిన వివరము (13:18-23)
  - 4. మూడు ఉపమానములు (13:24-33)
    - ఎ. గురుగులు (13:24-30)
    - బి. ఆవగింజ (13:31, 32)
    - సి. పులిసిన పిండి (13:33)

5. ఉపమానములు చెప్పుటలో గల ఉద్దేశము (13:34, 35)
  6. గురుగుల ఉపమానములు గూర్చిన వివరణ (13:36-43)
  7. ఇంకా మూడు ఉపమానములు (13:44-50)
    - ఎ. దాచబడిన ధనము (13:44)
    - బి. ప్రశస్తమైన ముత్యము (13:45, 46)
    - సి. చేపల వల (13:47-50)
  8. ముగింపు ఉపమానము: గృహాయజమాని (13:51, 52)
  9. నజరేతులో యేసు తృణీకరింపబడుట (13:53-58)¹
- B. అధ్యాయము 14: యేసు పరిచర్య యెడల ప్రదర్శింపబడిన మరికొంత ప్రతిస్పందన (మొదటి భాగము)
1. బాప్తిస్మమిచ్చు యోహాను మరణము (14:1-12)
    - ఎ. యేసును గూర్చి హేరోదుకుండిన తప్పుడు దృష్టికోణము (14:1, 2)
    - బి. బాప్తిస్మమిచ్చు యోహాను చెరపట్టబడుట (14:3-12)
  2. ఐదు వేల మందికి ఆహారము పెట్టుబడుట (14:13-21)
    - ఎ. యేసు ఏకాంతమునకు వెళ్లుట (14:13, 14)
    - బి. యేసు జనసమూహములకు ఆహారము పెట్టుట (14:15-21)
  3. యేసు నీళ్ల మీద నడుచుట (14:22-33)
    - ఎ. యేసు ఒంటరిగా ప్రార్థించుట (14:22, 23)
    - బి. యేసు నీళ్ల మీద నడుచుట (14:24-27)
    - సి. పేతురు నీళ్ల మీద యేసు నొద్దకు వచ్చును (14:28-33)
  4. అదనపు స్వస్థతలు (14:34-36)
- C. అధ్యాయము 15: యేసు పరిచర్య యెడల ప్రదర్శింపబడిన మరికొంత ప్రతిస్పందన (రెండవ భాగము)
1. పరిసయ్యులతో సంఘర్షణ (15:1-20)
    - ఎ. మానవ కల్పిత సాంప్రదాయములకు విరోధముగా దేవుని ధర్మశాస్త్రము (15:1-9)
    - బి. అసలైన అపవిత్రత (15:10-20)
  2. కానాను స్త్రీ విశ్వాసము (15:21-28)
  3. అన్యజనుల స్వాగతము (15:29-39)
    - ఎ. యేసు జనసమూహములను స్వస్థపరచుట (15:29-31)
    - బి. యేసు నాలుగు వేల మందికి ఆహారము పెట్టుట (15:32-39)
- D. అధ్యాయము 16: యేసు పరిచర్య యెడల ప్రదర్శింపబడిన మరికొంత ప్రతిస్పందన (మూడవ భాగము)
1. సూచక క్రియ కొరకైన ప్రజల కోరిక (16:1-4)
  2. యేసు తన శిష్యులను హెచ్చరించుట (16:5-12)
  3. యథార్థమైన ఒప్పుకోలు మరియు ఆయన తన సంఘమును కట్టునని

యేసు చేసిన ప్రకటన (16:13-20)

4. సమీపమున నుండిన సిలువ మరియు ఆసన్నమగుచుండిన తన మరణము గూర్చి యేసు మొదటిసారి తెలియజెప్పుట (16:21-23)
5. శిష్యత్వము యొక్క తగులుబడిని యేసు ఘోషించుట (16:24-27)
6. వారిలో కొందరు రాజ్యమును చూచెదరని యేసు చేసిన వాగ్దానము (16:28)

E. అధ్యాయము 17: యేసు పరచర్య యెడల ప్రదర్శింపబడిన మరొక కొంత ప్రతిస్పందన (నాలుగవ భాగము)

1. యేసు రూపాంతరము (17:1-13)
  - ఎ. యేసు కొండపైన మహిమపరచబడుట (17:1-8)
  - బి. శిష్యులు ఏలియా గూర్చి ప్రశ్నించుట (17:9-13)
2. దయ్యము పట్టిన కుమారుని స్వస్థపర్చుట (17:14-21)
  - ఎ. యేసు పిల్లవానిని స్వస్థపర్చుట (17:14-18)
  - బి. శిష్యుల వైఫల్యమునకు గల కారణమును యేసు ఇచ్చిన వివరము (17:19-21)
3. యేసు ఆసన్నమగుచుండిన తన మరణము గూర్చి రెండవసారి ప్రస్తావించుట (17:22, 23)
4. పన్ను చెల్లించుట (17:24-27)

F. అధ్యాయము 18: రాజ్యములో సంబంధములు

1. రాజ్యములో గొప్పతనము (18:1-4)
2. అడ్డుబండలుగా ఉండకూడదను హెచ్చరిక (18:5-9)
3. తప్పిపోయిన గొట్టె ఉపమానము (18:10-14)
4. ఘుర్షణలను పరిష్కరించుకొనుట (18:15-20)
5. కనికరము కనుపర్చని దాసుని ఉపమానము (18:21-35)

V. రాజు యొక్క సిలువ యొద్దకు ప్రయాణము (19:1-25:46)

A. అధ్యాయము 19: యొర్దాను అడ్డరిలోని పెరయ మరియు యూదయ ప్రాంతములో యేసు చేసిన పరిచర్య (మొదటి భాగము)

1. విడాకుల గూర్చిన ప్రశ్నలు (19:1-12)
  - ఎ. పెరయకు ప్రయాణమై వెళ్లుట (19:1, 2)
  - బి. పరిసయ్యుల ప్రశ్న (19:3-9)
  - సి. శిష్యులిచ్చిన సమాధానము (19:10-12)
2. యేసు చిన్నపిల్లలను ఆశీర్వాదించుట ((19:13-15)
3. ధనము మరియు శిష్యత్వము గూర్చిన ఉపదేశము (19:16-30)
  - ఎ. ధనవంతుడైన యోవ్వన అధికారి అడిగిన ప్రశ్న (19:16-22)
  - బి. యేసు చేసిన మదింపు (19:23-26)
  - సి. అపొస్తలుల త్యాగములు (19:27-30)

- B. అధ్యాయము 20: యోర్దాను అద్దరిలోని పెరయ మరియు యూదయ ప్రాంతములో యేసు చేసిన పరిచర్య (రెండవ భాగము)
1. ద్రాక్షతోటలో పని చేసిన కూలీల ఉపమానము (20:1-16)
  2. ఆసన్నమగుచుండిన తన మరణము గూర్చి యేసు మూడవ సారి ప్రకటించుట (20:17-19)
  3. రాజ్యములో గొప్పతనము (20:20-28)
  4. ఇద్దరు గ్రుడ్డివారికి చూపుననుగ్రహించుట (20:29-34)
- C. అధ్యాయము 21: యెరూషలేములో యేసు: వివాదము
1. విజయోత్సవముతో ప్రవేశించుట (21:1-11)
    - ఎ. సిద్ధపాటు (21:1-7)
    - బి. ఆహ్వానము (21:8-11)
  2. దేవాలయమును శుద్ధీకరించుట (21:12, 13)
  3. యెరూషలేములో చేయబడిన చివరి స్వస్థత అద్భుతము (21:14-17)
  4. అంజూరపు చెట్టును శపించుట (21:18-22)
  5. యేసు అధికారము సవాలు చేయబడుట (21:23-27)
  6. ఉపమానముల శ్రేణి (21:28-46)
    - ఎ. ఇద్దరు కుమారుల గూర్చిన ఉపమానము (21:28-32)
    - బి. యజమానుడు మరియు ద్రాక్షాతోట ఉపమానము (21:33-46)
- D. అధ్యాయము 22: యెరూషలేములో యేసు: ఆయనను వ్యతిరేకించినవారు
1. ఉపమానముల శ్రేణి ముగిసినది: రాజ కుమారుని వివాహము గూర్చిన ఉపమానము (22:1-14)
  2. యేసు తన శత్రువులకు సమాధానమిచ్చుట (22:15-46)
    - ఎ. పన్ను చెల్లించుట గూర్చిన ప్రశ్న (22:15-22)
    - బి. పునరుత్థానము గూర్చిన ప్రశ్న (22:23-33)
    - సి. ఆజ్ఞలన్నిటిలోకెల్లా అతి గొప్ప ఆజ్ఞ గూర్చిన ప్రశ్న (22:34-40)
    - డి. మెస్సీయ గూర్చిన ప్రశ్న (22:41-46)
- E. అధ్యాయము 23: యెరూషలేములో యేసు: నాయకులకు కలుగు ఏడు శ్రమలు
1. నాయకత్వము గూర్చి యేసు చేసిన హెచ్చరిక (23:1-12)
  2. ఆయన ఉచ్చరించిన ఏడు శ్రమలు (23:13-36)
  3. యేసు యెరూషలేము గూర్చి విలపించుట (23:37-39)
- F. అధ్యాయము 24: యెరూషలేములో యేసు: పట్టణము యొక్క నాశనము మరియు రెండవ రాకడ గూర్చి ఆయన చేసిన ఉపదేశము
1. యెరూషలేము నాశనము గూర్చిన ముందు సూచన (24:1, 2)
  2. శిష్యుల సందేహాత్మక ప్రశ్నలు (24:3)
  3. యెరూషలేము నాశనమునకు ముందుండు పరిస్థితి (24:4-14)
    - ఎ. “మోసపరచబడుకుండ చూచుకొనుడి” (24:4-8)

- బి. “మీరు ఎదుర్కొను అనేక పరీక్షల గూర్చి జాగ్రత్త!” (24:9-14)
4. యెరూషలేము నాశనము (24:15-35)
- ఎ. “నాశనకరమైన హేయవస్తువులను చూడగానే పారిపోవుడి” (24:15-22)
- బి. “అబద్ధ క్రీస్తులను నమ్మవద్దు” (24:23-28)
- సి. “మనుష్యకుమారుని నూచన కనబడను” (24:29-31)
- డి. “యెరూషలేము ఈ తరములో నాశనమగును” (24:32-35)
5. రెండవ రాకడ (24:36-51)
- ఎ. “సమయమును ఎవరును ఎరుగరు” (24:36-41)
- బి. “సిద్ధముగా ఉండుడి” (24:42-51)
- G. అధ్యాయము 25: యెరూషలేములో యేసు: అంత్య కాలము గూర్చి ఆయన చెప్పిన ఉపమానములు
1. పదిమంది కన్యకల ఉపమానము (25:1-13)
2. తలాంతుల ఉపమానము (25:14-30)
3. కాపరి గొట్టలను మేకలను వేరుచేయు ఉపమానము (25:31-46)

VI. రాజు పట్టబడుట, తీర్పు తీర్చబడుట మరియు సిలువవేయబడుట (26:1-27:66)

- A. అధ్యాయము 26: యేసు పట్టబడుట, యూదుల తీర్పు
1. యేసును చంపుటకు కుట్ర చేయుట (26:1-5)
2. యేసు అభిషేకింపబడుట (26:6-13)
3. యేసును అప్పగించుటకు యూదా చేసికొన్న ఒప్పందము (26:14-16)
4. పస్కా (26:17-29)
- ఎ. సిద్ధపాటు (26:17-19)
- బి. అప్పగించువాడెవడో ప్రకటింపబడుట (26:20-25)
- సి. పరిశుద్ధ ప్రభువు భోజన సంస్కారము స్థాపింపబడుట (26:26-29)
5. ఒలీవల కొండపైన (26:30-46)
- ఎ. అపొస్తలులు అభ్యంతరపడుదరని తెలియజేయుట (26:30-35)
- బి. మనస్తాపము నొందిన గడియలు (26:36-38)
- సి. ప్రార్థించిన సమయము (26:39-46)
6. యేసు పట్టబడుట (26:47-56)
- ఎ. యూదా విద్రోహచర్యకు సంకేతమైన ముద్దు (26:47-50)
- బి. పేతురు కత్తి విజృంభించుట (26:51-54)
- సి. యేసు జనసమూహమును గద్దించుట (26:55, 56)
7. యూదుల తీర్పు (26:57-68)
8. పేతురు ముమ్మారు బొంకుట (26:69-75)
- B. అధ్యాయము 27: యేసు యెడల రోమా ప్రభుత్వ తీర్పు మరియు ఆయన

సిలువమరణము.

1. మహాసభ యొక్క తుది తీర్పు (27:1, 2)
2. యూదా అనుతాపము మరియు మరణము (27:3-10)
3. రోమా ప్రభుత్వ తీర్పు, మొదటి భాగము (27:11-14)
4. రోమా ప్రభుత్వ తీర్పు, రెండవ భాగము (27:15-31)
  - ఎ. పిలాతు ప్రతిపాదించిన పరిష్కారము (27:15-18)
  - బి. జనసమూహము వేసిన కేకలు (27:19-23)
  - సి. జనసమూహమునకు పిలాతు తలవంచుట (27:24-26)
  - డి. సైనికుల అపహాస్యము (27:27-31)
5. క్రీస్తు సిలువవేయబడుట (27:32-56)
  - ఎ. సిలువ దిశగా పయనించుట (27:32)
  - బి. సిలువ తావు (27:33, 34)
  - సి. సిలువ వేయబడిన విధానము (27:35-37)
  - డి. యేసుతో కూడ సిలువ వేయబడినవారు మరియు మరిన్ని అవమానములు (27:38-44)
  - ఇ. సిలువ వేయబడు ప్రక్రియ సమాప్తమగుట మరియు సంబంధిక సూచనలు హాజరగుట (27:45-54)
  - ఎఫ్. స్త్రీలు దూరమునుండి గమనించుట (27:55, 56)
6. క్రీస్తు దేహము పాతిపెట్టబడుట (27:57-61)
7. పిలాతు జారీచేసిన నిరోధక ఆజ్ఞ (27:62-66)

VII. రాజు పునరుత్థానము మరియు మహా ఆదేశము (28:1-20)

A. అధ్యాయము 28: యేసు పునరుత్థానము (28:1-15)

1. ఖాళీ సమాధి (28:1-7)
2. దిగ్రాంతి చెందిన సాక్షులు (27:8-10)
3. అసత్య నివేదిక (28:11-15)

B. అధ్యాయము 28 (పొడిగింపు): మహా ఆదేశము (28:16-20)

సూచన

¹13వ అధ్యాయము యొక్క సంక్షిప్త పర్లను R. T. France, *The Gospel According to Matthew*, The Tyn-dale New Testament Commentaries (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1985), 65 నుండి తిసుకొనబడినది.